

INTERPELLATIONSSVAR
2007-11-26

Interpellation om upphandlingsregler för kommunens entreprenörer

Ledamoten Tommy Gardell (s) har i en interpellation till mig ställt frågor om upphandlingsregler för kommunens entreprenörer.

Mitt svar:

Den upphandling som det refereras till i interpellationen är inte genomförd av kommunen och kommunen har därför inte kunnat påverka vilka krav som ställts i upphandlingen och jag har heller ingen information om vilka krav som faktiskt ställt.

Inom Gotlands kommun är det tekniska förvaltningens bygg- och projektavdelning som upphandlar alla stora bygg- och anläggningsprojekt vilket sker enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU). Följande regler gäller:

”Vid upphandlingar inom byggnads-, anläggnings-, och installationsentreprenader används ett byggbranschspecifikt regelsystem AMA- systemet. Detta är godtaget av alla aktörer inom byggbranschen. Det består av flera delar såsom AB06, AFAMA07, AnläggningsAMA98, HusAMA98, VVS-AMA98, EL-AMA98, KylAMA98.

I detta regelsystem hanteras byggplatsens organisation och arbetsmiljö i AF AMA 07 (Administrativa föreskrifter för byggnads anläggnings och installationsentreprenader) under följande koder:

Texterna under koderna anpassas efter byggets speciella förutsättningar, entreprenadform etc.

AFD.3 Organisation

För entreprenaden gäller Byggmästarinformation, BM 06 *) Entreprenören får inte vidta åtgärd som kan antas åsidosätta lag eller kollektivavtal för arbetet eller annars strida mot vad som är allmänt godtaget inom den bransch som entreprenaden avser. Detta gäller dock endast om åtgärden grundar sig på omständigheter som sägs i 1 kap.17 § eller 6 kap. 9-11 §§ i lag om offentlig upphandling.

Totalentreprenören får ej utan tvingande skäl byta ut personal som ingår i mellan parterna överenskommen organisationsplan.

Om utbyte av namngiven personal blir nödvändig skall totalentreprenören omedelbart underrätta beställaren härom och samråda med beställaren vid valet av ny(a) personer.

AFD.364 Samordning av arbetarskydd

Entreprenören skall överta det ansvar som enligt arbetsmiljölagen åvilar den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete (byggherren) för samordning av åtgärder till skydd mot ohälsa och olycksfall på gemensamma arbetsstället för byggnadsverksamhet.

Genom att följa detta regelverk uppfyller tekniska förvaltningen LOU och samhällets övriga krav.

*BM06 Byggmästarinformation är ett avtalsvillkorsystem för entreprenader och underentreprenader framtaget av byggmästarföreningen i samarbete med skattemyndigheten (bifogas).”

Om det avser tjänsteupphandlingar som kommunen genomför, tar den upphandlande enheten ställning till vilka krav som skall ställas för en upphandling i varje enskilt fall. Att ställa generella krav är då sällan ändamålsenligt eller lämpligt, eftersom kommunen bara kan ställa sådana krav som står i proportion till det som skall upphandlas.

När det gäller krav vid upphandlingar har det också lagts ett antal motioner i kommunfullmäktige om vilka krav som skall ställas. Därför beslöt kommunstyrelsen i april att uppdra åt ledningskontoret att utreda frågan om ekologiskt och socialt hållbar upphandling.

Eva Nypelius
Kommunstyrelsens ordförande

BM 06

Avtalsvillkor för entreprenader och underentreprenader avseende Byggmästarinformation

För entreprenaden gäller nedanstående avtalsvillkor:

1. Alla personer som uppehåller sig på arbetsplatsen skall bära väl synliga brickor med namn och firmanamn samt, om brickan inte innefattar giltig legitimation, ha sådan tillgänglig (t.ex. i form av körkort eller ID-kort). Detta gäller såväl beställarens som entreprenörens personal.
2. Entreprenören skall, innan arbete påbörjas, anmäla de personer som skall uppehålla sig på arbetsplatsen samt därefter vid förändring i personalsammansättningen i förväg skriftligen informera beställaren/platschefen om vem/vilka som får uppehålla sig på arbetsplatsen och utföra arbete.

Förteckning över dessa personer skall alltid finnas tillgänglig hos beställaren/platschefen och innehålla följande:

- a) för hos beställaren och entreprenören anställd personal – personnummer och namn
- b) för hos beställaren och entreprenören inlånad personal – personnummer och namn samt namn och organisationsnummer på utlånande bolag
- c) för juridiska personer som anlitas av entreprenören; d v s underentreprenör i senare led – namn och organisationsnummer på bolaget samt namn och personnummer på den/dem som utför arbete på platsen

Förteckningen skall under två år efter entreprenadtidens utgång förvaras hos beställaren och hållas tillgänglig för granskning.

3. Entreprenören är skyldig att inta BM 06 i avtal med underentreprenör, som han i sin tur anlitar.
4. Om entreprenören för uppdragets fullgörande i sin tur anlitar underentreprenör skall entreprenören inhämta information om underentreprenören i enlighet med Stockholms Byggmästareförenings blankett för kontroll av underentreprenör, se omstående sida
5. Utöver vad som föreskrivs i ABU 04 punkt 8 om vite äger beställaren rätt att *håva avtalet, såvitt avser icke utförd del av entreprenaden, om entreprenören ej fullgör sina åligganden enligt punkterna 1-3 ovan såvida det inte rör sig om en ursäktlig försummelse utan betydelse för identifieringen av personer på arbetsplatsen och rättelse sker omedelbart efter påpekande.* Entreprenören är vid hävning skyldig ersätta den skada som orsakas beställaren.
6. Vid tvist om tillämpning av detta avtal gäller vad som föreskrivs i kapitel 9 och 10 i AB 04.

STOCKHOLMS BYGGMÄSTAREFÖRENINGENS BLANKETT FÖR KONTROLL AV UNDERENTREPRENÖR

(Nedanstående uppgifter ifylles av underentreprenören. Blanketten skall sedan sändas till skatteverket (fax 0611-796 25 eller 0611-796 26) av underentreprenörens uppdragsgivare.)

Underentreprenör: _____

Organisationsnummer: _____

Antal egna anställda med
vilka underentreprenören
kommer att utföra sitt åtagande: _____

Totala antalet anställda i
underentreprenörens företag: _____

Att ovanstående uppgifter är riktiga intygas på heder och samvete:

(underskrift av behörig firmatecknare i
underentreprenörens företag)

(namnförtydligande)

Frågeställare (beställare): _____
(namn) (företag) (arbetsplats)

Blanketten återsänds till: _____
(faxnr. eller postadress)

SKATTEVERKETS SVAR

Registrerad för F-skatt	Ja ☐	Nej ☐
Registrerad för mervärdesskatt	Ja ☐	Nej ☐
Registrerad som arbetsgivare	Ja ☐	Nej ☐
Föreligger obetalda skatter	Ja ☐	Nej ☐

Arbetsgivaravgifter att betala de tre senaste skattedeklarationerna:

.....månadkronor

.....månadkronor

.....månadkronor

Om mervärdesskatt redovisas i skattedeklaration, ange moms att betala eller få tillbaka under de tre senaste avlämnade skattedeklarationerna:

.....månadkronor

.....månadkronor

.....månadkronor

Skattekontor: Uppgiftslämnare:

Bilaga till blanketten kontroll av underentreprenörer

Stockholms Byggmästareförening har, i samarbete med Skatteverket, tagit fram en blankett som skall försvåra för oseriösa företag att ta sig in i entreprenadbranschen. Blanketten skall också underlätta för medlemsföretagen att bedöma huruvida en tilltänkt underentreprenör kan antas anlita "svart arbetskraft". Genom att använda blanketten kan medlemsföretagen minska risken för att bli betalningsskyldiga för underentreprenörens obetalda skatter och avgifter.

Blanketten kan tillämpas mot *alla underentreprenörer*.

Hur skall blanketten användas?

Blanketten är uppdelad i *tre delar* varav den *övre delen* skall fyllas i och undertecknas på heder och samvete av *underentreprenören*. Den *mellersta delen* skall fyllas i av *medlemsföretaget (=beställaren/frågeställaren)*.

Därefter skall blanketten faxas till Skatteverket i Härnösand, fax 0611-79625 alt 0611-79626. Önskas personlig kontakt med Skatteverket ring 0611-79515

Skatteverket kommer därefter inom ett par timmar från mottagandet att ge medlemsföretaget besked om huruvida underentreprenören är *registrerad för F-skatt* och *mervärdesskatt*, om underentreprenören är *registrerad som arbetsgivare*, och om underentreprenören har *obetalda skatter*. Skatteverket kommer vidare att ge besked om hur mycket *arbetsgivaravgifter och moms* som underentreprenören redovisat under de tre senaste månaderna.

Hur skall man tolka det svar man erhåller från Skatteverket?

- Underentreprenören *skall* vara registrerad för *F-skatt* och *mervärdesskatt*.
- Om underentreprenören har anställd personal *skall* han vara *registrerad som arbetsgivare*.
- Om *obetalda skatter* föreligger *skall* anledningen härtil kontrolleras.
- Med ledning av de uppgifter som erhålles om *inbetalda arbetsgivaravgifter* är det möjligt att göra en bedömning av om underentreprenören kan antas anlita "svart arbetskraft".

Exempel: summan av de arbetsgivaravgifter som en arbetsgivare skall betala uppgår för närvarande till ca 32,28 % av en arbetstagares lönesumma. Om man utgår från en månadsinkomst om 25 000 kronor per anställd uppgår av arbetsgivaravgifterna till ca 8 000 kronor per anställd. Om underentreprenören i det översta fältet uppgivit att han kommer att utföra sitt åtagande med 15 *anställda*, eller att han har 15 *anställda*, men bara redovisat arbetsgivaravgifter och avdragen skatt att betala som motsvarar 5 anställda, har medlemsföretaget fått en indikation på att underentreprenören kan tänkas anlita "svart arbetskraft". Då måste anledningen till missförhållandet utredas. Är förklaringen till missförhållandet godtagbar, bör ny förfrågan göras efter en månad.

- De uppgifter som erhålles beträffande *mervärdesskatt* kan tolkas på följande sätt: Ett producerande bolag bör som huvudregel, i vart fall sett över en längre tidsperiod, ha en utgående mervärdesskatt som är större än bolagets ingående mervärdesskatt. Bolaget bör därför *vara skyldigt att betala* moms till Skatteverket. Om bolaget har rätt att få tillbaka moms kan detta vara ett varningstecken.

Det bör framhållas att även om de uppgifter som erhålles från Skatteverket ser "misstänkta" ut, behöver detta givetvis inte innebära att den omfrågade underentreprenören är oseriös eller att underentreprenören kan antas anlita "svart arbetskraft". Det kan finnas andra förklaringar till att uppgifterna ser ut som de gör än att oegentligheter förekommer. Blanketten kan således bara ge *indikationer* på att medlemsföretaget *ytterligare bör utreda underentreprenören*.

Föreningen kommer, sedan blanketten varit i användning under en tid, att ge ytterligare information om hur de svar som erhålles från Skatteverket bör tolkas.

Interpellationssvar gällande konkurrensutsättning av personlig assistans

Annamaria Bauer (v) och Stefan De Maecker (mp) har i varsin interpellation ställt totalt fem frågor gällande konkurrensutsättning av personlig assistans.

Personlig assistans enligt Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS)

1994 fick vi i Sverige en unik lagstiftning gällande personlig assistans. Personlig assistans är ett personligt stöd som ger den funktionshindrade ökade möjligheter till ett självständigt liv. Den enskildes behov av stöd och hjälp ska kunna tillgodoses av ett begränsat antal personer som inte är knutna till någon verksamhet utan till den enskilde funktionshindrade. Den enskilde ska ha ett avgörande eller mycket stort inflytande på vem som anställs som assistent. Den enskilde ska också ha ett stort inflytande över när och hur hjälpen ska ges d.v.s. bestämma över sin livssituation. Genom att upprätta en genomförandeplan där den assistansberättigade deltar säkras delaktighet i alla frågor. Detta gäller oavsett vem som utför assistansen.

Det svenska systemet

I en studie av kundval för äldre och funktionshindrade i Norden skriver Per Gunnar Edebalk och Marianne Svensson vid Lunds universitet att personlig assistans finns i alla nordiska länder. Den starkaste rättigheten till personlig assistans finns dock i Sverige där staten också är delaktig i finansieringen. Danmark, Norge och Finland kräver att den assistansberättigade skall vara arbetsledare för sin assistans, i Sverige finns den möjligheten men är inget krav. Forskningen ringar in några kritiska faktorer vid den assistansberättigades val av utförare. Det gäller bl.a. tillgången till information om vad som händer om tjänsten uteblir eller försenas.

Personlig assistans på Gotland

På Gotland utförs personlig assistans med god kvalitet. Gotlands kommun är den största utföraren, av 130 personer med assistans utförs 37 av annan utförare än kommunen. Kommunen finansierar de första 20 timmarna oavsett utförare, övrig tid ersätts med statliga medel via försäkringskassan. Kommunen har inget tillsynsansvar gällande assistansen i de fall den funktionshindrade väljer annan utförare eller väljer att vara sin egen arbetsgivare. Det betyder att kommunen i de fallen inte heller kan påverka insatsens kvalitet.

Social- och omsorgsnämndens beslut april 2007

Nämnden följer direktiv från kommunfullmäktige om ökad konkurrensutsättning. Nämnden menar att konkurrensutsättning inom socialtjänsten kan stimulera utveckling inom området. Fler utförare skapar ökade möjligheter till idé- och erfarenhetsutbyte. När medarbetare inom vård och omsorg väljer andra arbetsgivare än Gotlands kommun gagnas en hel yrkeskår, i det att mångfald på arbetsmarknaden är bra för arbetstagarna.

Frågor

Hur ser ordföranden på möjligheten att berörda ska kunna vara delaktiga i beslut som påverkar deras vardag på ett betydande sätt?

Den assistansberättigande kan alltid välja vem som ska utföra assistansen och kan därmed på ett avgörande sätt påverka utformningen av assistansen. Genom att den funktionshindrade deltar aktivt när genomförandeplanen upprättas kan han/hon där påverka assistansens utformning på detaljnivå.

Upphandlingsprocessen av personlig assistans påbörjas 2008-04-01 och i takt med att framtagandet av förfrågningsunderlag och villkor vid verksamhetsövergången färdigställs kommer samtliga berörda få information och vara delaktiga i processen.

När anser ordföranden att berörda (både brukare och assistenter) bör få nödvändig information om aktuellt beslut och dess konsekvenser?

Så tidigt som möjligt, vilket också har skett till chefer och personliga assistenter. Information till enskilda brukare är viktigt att det sker när beslut fattats om vilka som föreslås bli berörda.

På vilket sätt motiverar ordföranden att konkurrensutsätta en kommunal verksamhet som medborgarna redan idag kan välja bort till förmån för andra alternativ?

Genom att upphandla personlig assistans inom ett givet geografiskt område bestämmer kommunen kvalitetskrav och andra villkor för hur assistansen ska utföras. När den assistansberättigade väljer annan utförare idag, vilket också kan ske även fortsättningsvis, har kommunen ingen insyn i verksamheten.

Med upphandling kan vi säkerställa god kvalitet i insatsen.

Hur hanterar Social- och omsorgsnämndens ordförande/kommunalråd Gustaf Hoffstedt detta (risken att kommunen står med ett stort antal övertalig personal)?

Vid en så kallad verksamhetsövergång erbjuds de personliga assistenterna att följa med till den nya arbetsgivaren. De som väljer att stanna i Gotlands kommun erbjuds annat vårdarbete inom nämndens verksamhetsområde.

Chefer erbjuds inte anställning i det nya företaget. För att bereda dem fortsatt arbete inom social- och omsorgsförvaltningen har ett anställningsstopp på administrativa tjänster införts.

Har man inför beslutet om privatisering av verksamheten gått ut i någon som helst form av samråd med berörda gruppen och i annat fall – varför inte?

Samråd med enskilda brukare har inte skett av det skälet att förslag ännu inte tagits fram angående vilka brukare som kommer att beröras. När upphandlingsprocessen påbörjas i april ska beslut tas kring avgränsningar: Hur stort ska det geografiska området vara? Ska upphandlingen i första skedet röra både barn och vuxna? När i tid ska verksamhetsövergången ske?

Samråd med företrädare för brukarna har skett i maj. Beslut i nämnden togs i april, och det fanns naturligtvis möjlighet att på mötet i maj ha synpunkter på beslutet. Ingen av brukarorganisationerna hade något att erinra mot beslutet. Det som betonades var dock att kvaliteten i insatsen måste säkras oavsett utförare.

Gustaf Hoffstedt